

Ландшафтна структура НПП «Сколівські Бескиди»

Деталізація ландшафтної структури національного природного парку «Сколівські Бескиди» подається на рисунку 5.11¹.

Представлена карта складена згідно методики крупномасштабних ландшафтних досліджень гірських територій, розробленої на кафедрі фізичної географії Львівського університету [21]. Відповідно до неї, найменшим гомогенним природним комплексом з ієрархічної системи гірського ландшафту, який може бути оконтурений на топокарті масштабу 1: 50 000 є складне урочище – генетично і просторово взаємопов'язана природна система елементарних фацій та підурочищ у межах однієї мезоформи рельєфу (спільного морфогенезу). Особлива увага до оконтурення вододільних та водозбірних елементів ландшафтної структури пояснюється майбутнім використанням карти як основи функціонального розмежування території НПП, максимально погодженого з об'єктивними природними границями (ландшафтними екотонами).

Додана текстова легенда до ландшафтної карти відображає специфіку ландшафтної структури території парку на одному з найдетальніших рівнів її організації.

Наступний рівень деталізації ландшафтної структури Сколівських Бескидів – літогенетична стрія. На представленій карті стрії досить чітко виділяються за кольором і приурочені до двох центральних осьових тектонічних скиб середньогір'я:

- домінуючої з перевагою безвапнистого груборитмічного флішу (P_{2-1});
- спів домінуючої з перевагою сильновапнистого ритмічного флішу (K_{2-1});

та зовнішньої (крайової) тектонічної скиби низькогір'я:

- з перевагою слабовапнистого тонко ритмічного флішу (P_3-N_1).

У наведеному порядку їй відповідають темно-бурі гірсько-лісові, світло-бурі гірсько-лісові і темно-бурі гірсько-лісові ґрунтові формації буроземного

---

¹ Крупномасштабне ландшафтне картографування національного природного парку «Сколівські Бескиди» та еталонного зонування ядра (1:50 000, 1:10 000) здійснено Б. Хомин

покриву, з потенційним лісовим покривом на рівні літогенних лісових субформацій за Мілкіною Л.І. (1984):

- смерековою та ялицево-смерековою (Piceeta et Abieto Piceeta);
- буковою та смереково- і ялицево-буковою (Fageta, Piceeto- et Abieto Fageta);
- ялицевою та буково-ялицевою (Abieta et Fageto Abieta).

У нижньому лісовому поясі вздовж алювіальних річкових долин добре простежуються сіро вільшняки (Alneta) та залишки дібров на високих терасах вздовж підніжжя корінних схилів (Querceta).

Актуальний лісовий покрив характеризується корінними змінами в сторону монокультуризації, а тому стрільну структуру слід сприймати з деякими уточненнями. Текстову легенду до ландшафтної карти подаємо на рівні складних урочищ.

А – висотна місцевість стрімкосхилого ерозійно-денудаційного лісистого середньогір'я домінує у Сколівському ландшафті парку як за площею так і за висотним положенням. Вона займає гірський ярус у діапазоні абсолютних висот 500 - 1268м (гора Парашка). За кліматичним районуванням М. Андріанова [] відповідає прохолодній та помірно-холодній термічним зонам Карпат з річною сумою активних температур від 1500 до 900°. Річна кількість опадів коливається від 1000 до 1200 мм, гідротермічний коефіцієнт – 3-4. У тектонічному відношенні місцевість формується у зоні поширення внутрішніх скиб – Сколівської, Парашки, Зелем'янки та Рожанки. Скибова структура типово виражена в орографії: паралельність основних гірських хребтів, їхнє поздовжнє (східнокарпатське) простягання та асиметричний поперечний профіль. Північно-східні схили зазвичай короткі та стрімкі, південно-західні довгі та виположені. Основні хребти: Парашки з одноіменною вершиною – найвищою у парку (1268м) та іншими (Темний Верх, 1227м; Оброслий Верх, 1177м), Великий Верх (1177м), Середній (Віднога, 1132м; Кривий Верх, 1072м), Перекоп (1212м), Стара Шебела (1216м), Високий Верх (1176м) та ін. Схили густорозчленовані ерозійною сіткою. Основні допливи Стрия та Опору – Рибник, Сопіт, Крушельниця, Бутівля, Зелем'янка, Кам'янка – формують свої

долини вздовж ліній тектонічних розломів. Геологічний фундамент місцевості складений крейдово-палеогеновим флішом. Для кращого розуміння ландшафтоформуючого ефекту його зручно розглядати у трьох основних розділах. Верхня крейда – сильновапнистий середньоритмічний фліш (чергування сірих аргілітів, алевролітів, мергелів, вапняків, пісковиків) стрийської свити. Нижній палеоген – слабовапнистий тонкоритмічний фліш (чергування чорних аргілітів, сіро-зелених алевролітів, мергелів, пісковиків) менілітової та бистрицької свит. Верхній палеоген – безвапнистий груборитмічний фліш (переважання кварцових пісковиків з незначним вмістом аргілітів та мергелів) ямненської, вигодської і манявської свит. Фізико-хімічні властивості геологічного субстрату, висотне положення з відповідними гідрокліматичними показниками сприяли у минулому формуванню переважно букових лісів - чистих та смереково-ялицевих і ялицево-смерекових – до 60% [1. 20]. Співдомінуюча лісова формація – ялицеві ліси (букові та смереково-букові) – до 30%. Обмежену площу займали смерекові ліси (чисті та ялицево-букові і буково-ялицеві) – до 10%. Сучасний лісовий покрив місцевості в силу пізньоголоценових природних змін (сукцесій) та наступного антропогенного впливу відзначається різким зростанням участі смереки (до 4 разів) і скороченням площ ялицевих (наполовину) і букових (на третину) лісів. Інші лісоутворюючі породи (дуб, граб, явір, береза, осика, вільха, сосна, модрина) відіграють роль домішок. Необхідно відзначити надзвичайно високу загальну лісистість місцевості – більше 95%, післялісові луки займають до 5% площі переважно на гребневих поверхневих гірських хребтів та виположених ділянках крутосхилів. Під лісовим покривом формуються світло-бурі та бурі гірсько-лісові ґрунти [6], які характеризуються порівняно глибоким профілем, суглинковим механічним складом, високою скелетністю, нейтральною та кислою реакцією. Інші генетичні відміни ґрунтового покриву місцевості мають обмежене поширення. Більш детальна, просторово диференційована характеристика природних особливостей місцевості на рівні урочищ подається у легенді до представленої ландшафтної карти НПП “Сколівські Бескиди”.

Складні урочища:

1 – вузькі асиметричні пригребеневі поверхні основних хребтів узгодженого простягання, зайняті післялісовими луками та пустищами з фрагментами монодомінантних смерекових лісів на темно-бурих гірсько-лісових малопотужних сильноскелетних ґрунтах;

2 – широкі розгалужені поверхні бокових хребтів, зайняті смереково-ялицево-буковими лісами та післялісовими луками на бурих гірсько-лісових середньопотужних середньоскелетних поверхнево оглеєних ґрунтах;

3 – низькі розширені вододільні відгалуження (відноги), зайняті післялісовими луками та чагарниками, частково – смерековими монокультурами на бурих гірськолісових глибоких середньоскелетних оглеєних ґрунтах;

4 – дуже стрімкі, місцями обривисті, обвальнo-осипні розчленовані схили північно-східної експозиції (берда), слабозакріплені монодомінантними смерековими лісами на темно-бурих гірсько-лісових слабосформованих сильноскелетних ґрунтах;

5 – стрімкосхилі, сильнорозчленовані глибокі водозбірні лійки північних експозицій з смереково-ялицевими лісами на темно-бурих гірсько-лісових малопотужних сильноскелетних ґрунтах;

6 – стрімкосхилі неглибокі водозбірні лійки південних експозицій з яворово-буковими лісами на світло-бурих гірськолісових глибоких слабоскелетних ґрунтах;

7 – дуже стрімкі випуклі нерозчленовані схили північних експозицій, зайняті ялицево-буковими лісами з залишками корінних дібров на світло-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах;

8 – стрімкосхилі сильнорозчленовані глибокі водозбірні лійки північних експозицій, зайняті корінними буково-смерековими лісами на темно-бурих гірсько-лісових середньоскелетних ґрунтах;

9 – нижні частини вположених сильнорозчленованих водозбірних схилів з післялісовими луками та ялицевими бучинами на світло-бурих гірськолісових потужних середньоскелетних ґрунтах;

10 – нижні частини розчленованих водозбірних схилів північних експозицій, зайняті після лісовими луками та смерековими монокультурами на бурих гірсько-лісових середньо скелетних ґрунтах;

11 – стрімкі розчленовані водозбірні схили південних експозицій з буково-ялицевими та смерековими монокультурами на світло-бурих гірськолісових середньоскелетних ґрунтах;

12 – увігнуті сильнорозчленовані схили північних експозицій, що стрімко обриваються до основних річкових долин, слабозакріплені смерековими монокультурами на бурих гірсько-лісових слабосформованих сильноскелетних ґрунтах;

13 – дендровидні розгалуження стрімкопадаючих V-подібних долин гірських потоків (зворів) у верхніх частинах водозбірних лійок, слабозакріплені буково-ялицево-смерековими лісами на бурих гірськолісових слабосформованих (часто підвісних) сильнокам'янистих ґрунтах;

14 – днища долин основних потоків з фрагментами терас та прируслових відмілин порослі смереково-буково-вільховими лісами на торф'янисто-болотних наливних ґрунтах;

15 – переважно короткі неглибокі яри, що обриваються в долинах основних потоків, слабозакріплені кущовою рослинністю на бурих гірськолісових несформованих (підвісних) ґрунтах;

Б – висотна місцевість стрімкосхилого ерозійно-денудаційного лісистого низькогір'я займає північну частину парку на лівобережжі Стрия у Східницько-Орівському ландшафті. Діапазон абсолютних висот (450-900м) дозволяє віднести її до помірно-теплої кліматичної гірської зони (річна сума активних температур 2000-1500°, річна сума опадів 800-1000мм, гідро-термічний показник 2-3). Уся північно-східна частина формується у межах Берегових Бескидів (Орівська скиба) і тільки південно-західний фрагмент за долиною Уричанки належить до Сколівської скиби. Основні орографічні елементи – хребет Цюхів Діл (939м), Турків Діл (848м), Вершище (880м) – також мають східнокарпатське простягання, але менш виражене, ніж у

середньогірних Бескидах. Не спостерігається тут і чіткого асиметричною поперечного профілю хребтів. Схили розчленовані численними притоками Східниці, Стинавки, Уричанки, Перепростині, долини яких мають виражене тектонічне узгодження. Крейдово-палеогеновий фліш характеризується типовими для усіх Бескид властивостями, що сприяло розвитку ялицево-смереково-букових лісів, у яких спостерігається значно вища участь дуба.

16 – вузькі асиметричні пригребеневі поверхні основних хребтів та їхні вузлові масивні розгалуження, зайняті післялісовими луками на бурих гірськолісових середньоскелетних ґрунтах;

17 – спадисті вододільні розгалуження основних хребтів, зайняті післялісовими луками та залишками ялицево-букових лісів на світло-бурих гірськолісових потужних середньоскелетних поверхнево оглеєних ґрунтах;

18 – низькі розширені вододільні відгалуження (відноги), зайняті післялісовими луками та чагарниками на бурих гірськолісових ґрунтах;

19 – стрімкі нерозчленовані рівні схили північно-східної експозиції, зайняті післялісовими луками, чагарниками та залишками букових лісів на світло-бурих гірськолісових малопотужних сильноскелетних ґрунтах;

20 – стрімкосхилі глибоковрізані сильнорозчленовані водозбірні лійки північних експозицій з ялицево-смерековими лісами на темно-бурих гірськолісових малопотужних сильноскелетних ґрунтах;

21 – стрімкосхилі сильнорозчленовані неглибокі водозбірні лійки південних експозицій з ялицево-буковими лісами на світло-бурих гірськолісових середньоскелетних ґрунтах;

22 – стрімкі сильнорозчленовані водозбірні схили південних експозицій, зайняті смереково-ялицево-буковими лісами на світло-бурих гірськолісових сильноскелетних ґрунтах;

23 – стрімкі, увігнуті сильнорозчленовані схили, підрізані в підніжжі основними водотоками, слабозакріплені чагарниками та залишками букових лісів на світло-бурих гірськолісових сильноскелетних ґрунтах;

24 – спадисті випуклі слабозчленовані схили південних експозицій, зайняті післялісовими луками та чагарниками на світло-бурих гірськолісових ґрунтах;

25 – розгалужені верхів'я V-подібних долин гірських потоків у водозбірних лійках, слабозакріплені смереково-ялицево-буковими лісами на бурих гірськолісових підвісних ґрунтах;

26 – заболочені днища долин основних гірських потоків з заплавно-терасовими фрагментами, зайняті переважно сіривільшняками на торф'янисто-болотних намівних ґрунтах;

27 – короткі розгалужені яри, закладені у підніжжях схилів, слабозакріплені чагарниковою рослинністю на підвісних ґрунтах;

В – висотна місцевість терасованих днищ міжгірських долин типово виражена у долинах Стрия та Опору і представлена I-III терасами пізньоплейстоценового та голоценового віку. Фрагменти високих терас у межах парку практично не збереглися. У нижніх і частково середніх частинах долин головних допливів Стрия (Рибник, Сопіт, Крушельниця, Річка, Східниця, Ямельниця, Уричанка) та Опору (Бутівля, Зелем'янка, Кам'янка) розвинутий заплавно-нижньотерасовий комплекс. Висотне положення місцевості (400-500м н.р.м.) визначає її належність до теплої кліматичної зони Карпат (річна сума активних температур 1900-2100°, річна сума опадів 800-900мм, гідротермічний коефіцієнт 2-2.5). У минулому тут переважали сіривільхові лісові формації на намівних ґрунтах, фрагменти яких збереглися до сьогодні. У зв'язку з давнім освоєнням та густим заселенням переважна частина місцевості зазнала незворотніх ландшафтно-антропогенних змін і використовується під забудову, транспортну мережу, сільськогосподарські угіддя. Власне тут зосереджені основні населені пункти: Сколе, Гребенів, Кам'янка (у басейні Опору) та Східниця, Кропивник, Рибник, Майдан, Довге, Сопіт, Урич, Ямельниця, Підгородці, Крушельниця (у басейні Стрия). Висотна місцевість терасованих днищ міжгірських долин являє собою основну арену прояву щорічних паводків,

які нерідко співпадають у часі з повеннями і переходять у більш грізні водно-стихійні явища – селі.

На початку розділу зазначалось, що ландшафтна карта служить науковою основою функціонального зонування національного парку, тобто розмежування його території за природоохоронним, рекреаційним та господарським призначенням. Особливої уваги ця робота вимагає при обґрунтуванні заповідної зони. Для вирішення цього завдання необхідна деталізація ландшафтно-екологічної організації заповідного ядра парку. Розробка моделі базувалася на основних положеннях сучасної ландшафтно-екології, яка розглядає ландшафтні системи як об'єкти поліструктурні.

У множині цих об'єктів виділяються генетико-еволюційні (морфологічні), басейнові та біоцентрично-сітьові ландшафтні територіальні структури, а точніше – різні функціональні властивості об'єктивних природних рубежів, що розмежовують ці структури.

Біоцентрично-сітьові та генетико-морфологічні структури являють собою основні ареали (життєвий простір) раритетного генофонду національного парку. Тим не менше, їхні природні межі не можуть служити відправними лініями розмежування принаймні з двох основних причин:

- за функціональними властивостями межі цих природних структур переважно належать до контактного або мембранного типу, тобто через них відбувається активний речовинно-енергетичний взаємообмін;
- за динамічними властивостями межі цих природних структур утворюють смуги (екотони) особливої напруги деструктивних процесів.

За умови неврахування цих об'єктивних ознак у функціональному розмежуванні (зонуванні), по-перше, порушуватиметься речовинно-енергетичний взаємообмін у ландшафті і, по-друге, провокуватиметься інтенсивність процесів руйнування його структури. І перше і друге, разом з

підвищеною вразливістю до зовнішніх впливів „оголених” (незахищених) генетико-морфологічних чи біоцентрично-сітьових природних структур, які попадатимуть в різні функціональні зони національного парку, обов’язково негативно відіб’ється на його заповідному раритетному генофонді. Виходячи з цих міркувань, єдино можливими природними рубежами для визначення функціональних зон є межі басейнових ландшафтних територіальних структур, оскільки вони володіють властивостями:

- бар’єрності – розсіювання речовинно-енергетичних потоків;
- підвищеної стійкості – переважно приурочені до стабільних елементів природних систем зрілого відносного віку.

Розглянемо кілька схем, які допомагають уявити ландшафтно-екологічні принципи територіальної організації заповідного ядра національного парку.

Рисунок 5.12 демонструє принципову можливість застосування об’єктивного саморозмежування природних територіальних систем за різними типами структур у визначенні функціональних елементів заповідної зони національного парку. Елементи біоцентрично-сітьової структури визначають місця локалізації (біоцентри, біотопи) та міграції (біокоридори) раритетного генофонду. Його життєвим простором виступають відповідні елементи генетико-морфологічної ландшафтно-екологічної структури. Сукупно вони створюють заповідне ядро природоохоронної території. Природні комплекси найближчого оточення ізолюють заповідне ядро від можливого впливу рекреаційної експлуатації парку. Однак, їхні межі не можуть визначати границі заповідної зони, оскільки через них відбувається речовинно-енергетичний взаємообмін між природними системами, надзвичайно важливий для нормального функціонування генофонду. В якості такої межі можуть виступати природні бар’єри басейнової ландшафтно-екологічної структури.

Наступним кроком буде практична реалізація ідеальної моделі. З цією метою у заповідній зоні верхів’я р. Рибника Майданського, де зосереджено найбільше природоохоронних об’єктів парку обраний еталонний водозбір. Основними критеріями відбору були: найбільша віддаленість і відповідно до цього найкраща збереженість корінної природної структури та характерне

представництво основних охоронних видів та угруповань. Крім цього, враховано північну орієнтацію водозбірної лійки, яка притаманна в цілому для всього басейну Рибника Майданського.

Верхня межа водозбірної лійки на південному заході впирається у відтинок хребта Високий Верх між вершинами 1085.2 – 1096.6 (г. Луки) – 1088.2 м.н.р.м. Південно-східна межа проходить відрогом від Високого Верху і піднімається на вершину гори Стара Шебела (1215.5 м.н.р.м.) і далі північно-західним відрогом спадає до долини верхів'я Рибника Майданського. Західна межа водозбору представлена північно-східним відрогом Високого Верху і замикає його на відмітці 759.8 м.н.р.м. Таким чином, перепад висот в межах водозбірної лійки складає майже 460 м.

Площа еталонної ділянки по внутрішній межі водозбірної лійки складає 210.2 га, а з смугою вододільних поверхонь (33.2 га) становить 243.4 га. За показниками абсолютних висот, відносних перевищень та загальної площі обрана ділянка є типовою для середньогір'я Сколівських Бескидів.

Для початку роботи необхідно було скласти крупномасштабну ландшафтну карту (1:10 000), яка дозволила деталізувати ландшафтну структуру до рангу простих урочищ. На рисунку (рис. 5.13) представлена ландшафтна карта еталонної ділянки. В доданій легенді систематизовані основні риси ландшафтної структури.

ЛЕГЕНДА:

Складне урочище: стрімкосхила ступінчаста сильнорозчленована водозбірна лійка північної макроекспозиції, глибоко врізана в ритмічні пласти глинисто-піщовикового слабовапнистого флішу з корінними монодомінантними та буковими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

(Під-) урочища:

1. Переважно спадиста тильна частина слаборозвинутої водозбірної лійки, закладеної в головах пластів піщовикового груборитмічного карбонатного флішу з корінними буковими та буково-смерековими лісами на бурих гірсько-лісових неглибоких сильнокам'янистих ґрунтах.

Прості урочища:

1.1. Переважно спадисті ділянки післялісових різнотравних лук-царинок та брусницево-чорницевих пустошів на світло-бурих гірсько-лісових неглибоких сильнокам'янистих ґрунтах.

Переважно спадисті опуклі міжводозбірні схили з свіжими бучинами та буковими смеречинами на світло-бурих гірсько-лісових середньоскелетних ґрунтах.

1.2. Сильноспадисті рівні нерозчленовані схили західної експозиції з свіжими бучинами та буковими смеречинами на світло-бурих гірсько-лісових середньоскелетних ґрунтах.

1.3. Сильноспадисті увігнуті приводозбірні схили та водозбірні лійки II-го порядку з ялицевими бучинами на бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

1.4. Сильноспадисті вузькі слаборозвинуті водозбірні лійки I-го порядку з корінними буковими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових середньоглибоких сильноскелетних ґрунтах.

1.5. Стрімкі та дуже стрімкі придолинні схили слабозакріплені монодомінантними сирими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних слаборозвинутих ґрунтах.

2. Стрімкосхила сильнорозчленована водозбірна лійка II-го порядку, закладена вздовж простягання пластів тонкоритмічного глинистого флішу з чистими смерековими та ялицево-смерековими лісами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

Прості урочища:

2.1. Стрімкі та дуже стрімкі переважно опуклі міжводозбірні схили з ялицевими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

2.2. Стрімкопадаючі добре розвинуті водозбірні лійки I-го порядку з корінними смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

2.3. Стрімкі переважно опуклі приводозбірні схили західної експозиції з ялицевими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

3. Дуже стрімка приводозбірна стінка північної експозиції закладена вздовж простягання пластів тонкоритмічного глинистого флішу з чистими смерековими та ялицево-смерековими лісами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

Прості урочища:

3.1. Дуже стрімкі переважно опуклі нерозчленовані приводозбірні схили, слабозакріплені сирими ялицевими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних ґрунтах.

3.2. Стрімкопадаючі слабозвинуті водозбірні лійки I-го порядку з монодомінантними сирими смеречинами на темно-бурих гірсько-лісових незвинутих часто „підвісних” ґрунтах.

4. Вузькі стрімкопадаючі долини гірських потоків I – III-го порядків зайняті сіривільшняками та смеречниками на темно-бурих слабосформованих ґрунтах.

Прості урочища:

4.1. Розширені U –подібні долини гірських потоків III-го порядку порослі мокрими сіривільшняками з покривом цибулі ведмежої на фрагментах терас та темно-бурих гірсько-лісових намивних слабосформованих ґрунтах.

4.2. Вузькі V-подібні стрімкопадаючі долини гірських потоків I-го та II-го порядків з темно-бурими гірсько-лісовими „підвісними” ґрунтами, слабозакріпленими сирими та мокрими смеречниками.

Крупномасштабна ландшафтна карта дозволяє реалізувати теоретичну модель ландшафтно-екологічної організації заповідного ядра. В межах досліджуваної території на порівняно невеликій площі зосереджені основні локалітети рідкісних лісових угруповань, відомих в усьому басейні р. Рибника Майданського [10. 26. 33]. До них, у першу чергу, належать:

- корінні монодомінантні та мішані смеречники (*Abieti – Piceetum montanum*);

- корінні букові смеречини та бучини (*Dentario glandulosae – Fagetum lunariotosum*);
- корінні букові сіровільшняки з покривом цибулі ведмежої (*Fageto – Alnetum allietisum ursini*).

Крім цього, на післялісових різнотравних луках-царинках у пригребеневій частині водозбору досить часто зустрічаються арніка гірська (*Arnica montana*) та астранція велика (*Astrantia major*), які належать до видів, занесених до Червоної книги України.

У верхів'я р. Рибника Майданського піднімається на нерест форель струмкова (*Salmo trutta fario*). Хід форелі на нерест супроводжує ще один рідкісний вид аборигенної іхтіофауни – харіус європейський (*Thymalus thymalus*). Біотопи перерахованих рідкісних видів та угруповань відзначені у наступних природних комплексах:

- розширені U –подібні долини гірських потоків III-го порядку порослі буковими сіровільшняками з покривом цибулі ведмежої (*Fageto – Alnetum allietisum ursini*) на фрагментах терас та темно-бурих гірсько-лісових наливних слабосформованих ґрунтах; в цьому ж урочищі, а точніше, під порогами у руслі верхів'їв Рибника Майданського зосереджені основні нерестилища форелі;
- стрімкі і дуже стрімкі придолинні схили слабозакріплені сирими ялицевими смеречинами (*Abieti – Piceetum montanum*) на темно-бурих гірсько-лісових сильноскелетних слаборозвинутих ґрунтах та стрімкопадаючі слаборозвинуті водозбірні лійки I-го порядку з сирими ялицевими смеречинами (*Abieti – Piceetum montanum*) на темно-бурих гірсько-лісових нерозвинутих часто „підвісних” ґрунтах;
- сильноспадисті вузькі слаборозвинуті водозбірні лійки I-го порядку з корінними буковими смеречинами (*Dentario glandulosae – Fagetum lunariosum*) на темно-бурих гірсько-лісових середньоглибоких сильноскелетних ґрунтах.

Як бачимо, основні локалітети раритетного генофонду заповідної зони повністю зосереджені в прируслових та водозбірних екосистемах I – II порядків і

займають найнижчі гіпсометричні позиції. Русло Рибника Майданського одночасно служить біокоридором, який з'єднує біоцентри нерестилиць і активно виконує свої функції в осінній та літній періоди (восени – для ходу форелі на нерест проти течії, а в час весняно-літнього паводку молоді особини форелі зносяться водою вниз по течії до основних місць проживання). Таким чином, підурочище 4.1. являє собою природний комплекс двоєдиної охорони – букових сіровільшняків з покривом цибулі ведмежої та нерестилиць форелі. На значному протязі він природно захищений елементами генетико-морфологічної структури внутрішніх водозбірних ліюк (1.5 і 3.2) та придолинних схилів (1.6). Вони, в свою чергу, є середовищами місцезростань *Abieti – Piceetum montanum* та *Dentario glandulosae – Fagetum lunariosum*.

Розгалужене верхів'я Рибника Майданського разом зі своїми елементарними водозборами (зона абсолютної заповідності) розвивається у водозборах вищого порядку 1.4, 2.1 та придолинних схилів 1.3, 2.3 і 3.1. Сукупно вони становлять природний захист абсолютно заповідної зони і разом утворюють заповідне ядро.

Складна водозбірна система розчленована вододільними відрогами 1.2, які самі по собі є бар'єрними екотонами між елементами заповідної зони і природно створюють другу ступінь захисту. Усе заповідне ядро оточене вододільним комплексом фрагменту хребта Високий Верх та його відрогів. Він утворює природну зовнішню буферну зону заповідного ядра. Подібна багатоступенева система природного захисту екосистем абсолютної заповідності дозволяє уникати типових конфліктних ситуацій, навіть у випадку, коли заповідна зона безпосередньо примикає до зовнішнього контуру парку.

Уявлення про розподіл площ виділених зон та співвідношення між ними дає таблиця.

Розподіл площ ландшафтно-екологічних зон заповідного ядра

Зони	Площа, га	Частка від внутрішнього ядра, %
Абсолютної заповідності	57.5	27.3
Заповідна	120.7	57.4
Охоронна	32.0	15.3
РАЗОМ	210.2	100
Буферна	33.2	–
ВСЬОГО	243.4	–

Враховуючи ознаки вищезгаданої високої репрезентативності описаного заповідного ядра, такий або близький до нього розподіл можна рекомендувати як орієнтир для проведення ландшафтно-екологічного зонування всієї території парку „Сколівські Бескиди”.

Отже, у запропонованій моделі використані біоцентрично-сітьовий, генетико-морфологічний та басейновий типи поліструктурної організації ландшафтних систем. Крім зазначених переваг, такий спосіб організації заповідного ядра ґрунтується на об’єктивних закономірностях ландшафтно-структурної диференціації, а не нав’язаний природному середовищу суб’єктивними чинниками. Разом з тим, він може розглядатися як своєрідний еталон організації заповідних ядер у басейні р. Рибник Майданський, а при відповідній апробації в інших природних умовах може бути рекомендований для інших національних природних парків.